

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Nummotheca Principum Austriae

ex gazis Aulae Caesareae potissimum instructa, & aliunde aucta, quae a prima aetate, qua in Austria cusa fuit moneta Sub Babenbergicae Stirpis Marchionibus, Ad Usque Habsburgicae Gentis Principes, Lineae Hispano-Austriacae, Huiusque Masculum Ultimum Carolum II. Regem Hispan.

Complectitur tabulas aeri incisas num. XLI

Herrgott, Marquart

Friburgi Brisgoviae, 1753

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-241482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-241482)

Tab. XV. mitatu & equitibus Germanis, quos tum *Nigros* vocabant, eisdem *suppetias* laturus, *Albam* contendit, ac maiori, qua potuit, celeritate urbem muniri, & res bello necessarias importari iussit
 a (a): quæ singula summam MATHIÆ belli curam atque Imperium incubuisse demonstrant. Quin & eius ductu & Imperio dictus HASANES prope *Albam* unacum exercitu cæsus, occubuit. Ergo huiusmodi nummis MATHIAS pro *honorariis*, seu *donativis* usus videtur.

Quod vero ad averfam partem attinet, ea capti a MATHIA anno 1595. *Strigonii* memoriam conservat: qua de re iam ad num. IX. huius tabulæ, ac supra in RUDOLPHO, tab. XII. num. XI. dictum.

Adversam partem BANAGIA quoque in suo catalogo MS. musei Imperialis, inter nummos primæ magnitudinis, recensuit: sed silentio prætermittit, an nota chronologica signata fuerit, nec ne. *M. Imp. ar. pond. 1. unc. 1. dr.* LOCHN. an. 1723. p. 193.

XIII.

MATTHIAS D. ei G. ratia ARCH. idux AV. stria DVX BVR. gundia STI. ria CA. rinthia CAR. niolie ET VVIR. tenbergia CO. mes HAB. sburgi ET TIR. olis GVB. ernator ET SVP. remus GEN. eralis HV. ngaria ET AV. xiliariorum (militum) DVX. Protome MATHIÆ armata, & tessera auricvelleris, nec non crispo focali ornata, capite nudato, sinistrorsum verso.

(a) Ibid. p. 478.

In averfa parazonium, medium inter tropæa erectum, ac duobus palmæ ramis, ad modum caducei, cinctum est: a dextris super arma adstat grus, ungula sinistra lapidem tenens, ad lævam pyramis, adiecto sucto Principis lemmate: AMAT VICTORIA CVRAM.

Argumentum insignis huius numismatis ex præcedenti petendum; quippe in cuius adversa iidem honorum tituli, averfa pariter haud disconveniente: *M. Imp. a. fus.*

XIV.

In priori latere monogramma nominis MATHIÆ cernimus, superimposita corona regia, & inferius numerum II.; nempe, quod is post MATHIAM *Corvinum*, secundus hoc nomine in Hungaria Rex imperaverit.

Posterior pars hanc inscriptionem, quinque lineis absolutam, continet: CORONATVS HVNGARIÆ. REX. MDCVIII. Utrumque nummi latus laurea marginatum est.

Hoc nimirum anno Hungariæ & Austriæ Ordines, Imperii Cæsaris RUDOLPHI eiusque aulæ administrorum pertæsi, mutuo sese foedere obligarunt, ut non nisi MATHIÆ Imperio parerent; quare Hungari in comitiis, *Pofonii*, mense Ianuario, celebratis, eundem sibi Regem elegerunt. Interventu dein Papæ & Electorum convenit, ut Cæsar regnum Hungariæ atque Austriam omnem, certis conditionibus pactis, MA-

P 3

THIÆ

MATHIAS ROM. IMP.

THIÆ cedat. Quamobrem regni *Hungarici* insignia in castra MATHIÆ delata, ipseque *Posonii*, die XIX. Novembris, ritu solemniori coronatus fuit.

Eius rei memoriam conservat hic nummus missilis. Aurea enim atque argentea numismata sub coronationis actum sparsa fuisse testatur Illustr. Comes KHEVENHILLER, qui hæc omnia fusius prosequitur (a). *M. Imp. au. 4. duc. & G. C. locul. 2. tab. IX. n. 76. p. 137.*

XV.

MATTHIAS. II. D. ei G. ratia REX. HVNGARIÆ ETC. *etera*. Effigies Regis armata cum paludamento, crispo collari, & corona in capite, sinistrorsum versa. In imo cælatoris M. S. sigla.

Aversa, epigraphe destituta, decem omnino scuta complectitur. Medium, illudque maius & orbi inclusum, bipartitum: hinc tænia, inde crucem Patriarchalem, quæ notæ sunt regni *Hungarici* tessere, præsert. Reliqua novem in peripheria formam cordis habent, & ligamine invicem nectuntur. Continentur iis regnorum ac provinciarum, ad Hungariam attinentium, insignia, ac cuique scuto præfixa est littera initialis nominis regni, cuius continet symbolum.

Primum eorum, quod ad latus nummi sinistrum superius conspicitur, *Dalmatia* pardalina capita offert, cum adposita littera D. Sequitur alterum in linea descendente ad idem latus, quod tessellatam *Croatia* aream

(a) Annal. FERD. tom. VII. ad an. 1608.

præbet, addita littera C. Cetera sequuntur hoc ordine: *sclavonia*, *B. osnia*, *servia*, *Gallicia* *Lodomeria*, *Cumania* *Bulgaria* insignia, quorum delineationes & animadversiones ad singula dedimus tom. I. tab. XVI. pag. 90. seqq.

Argumentum nummi patet ex dictis ad numerum præcedentem. *M. Imp. au. 7. duc. M. S. B. ar. deaur. fus.*

XVI.

MATTHIAS. II. REX. HVNGARIÆ. CORONATUS. MDCVIII. Protome Regis fere ut numero præcedenti.

In averfa figura muliebris stolata, adverso corpore, in regione, floribus confita, stans: palmæ ramum dextra, sinistra cornucopiæ tenet, capite spicea, ut videtur, corona redimito, & sinistrorsum verso. Pro pedibus eius corona laurea iacet, & in ambitu epigraphe, *expfal. CXXI. 6.* desumpta legitur: *ABUNDANTIA. DILIGENTIBVS: TE:*

Hoc schemate, quo fere etiam *abundantiam* designabant antiqui, Hungari rerum copiam, ac bona quæque a novo Rege expectanda esse testatum volunt: cumque nummus aliquanto crassior sit, quam missiles esse solent, dubium remanet, utrum & ipse sub coronationis solemniori, ut cetera convenient, in populum missus fuerit? *M. Imp. ar. pond. 1. dr. M. S. B. e.*

XVII.

Adversa convenit cum præcedenti: sed hic maioris est moduli,

ubi de nummis populo sparsis col. 28. & 29. agitur.

Tab. XVI: duli, & in segmento conspiciuntur artificis *Christiani M abler* siglæ.

Aversa inscriptionem, septem lineis exaratam complectitur, cui ornatus gratia superimposita est corona laurea, duobus palmæ ramis in decussim innexa: MEMORIÆ ERGO: CIVITATES ET OPPIDANI. INFERIORIS AVSTRIÆ. PROPRIYS SVIS. SVMPSTIBVS. FIERI FECERVNT.

De peracta feliciter MATHIÆ coronatione Hungarica Austriaci quoque gaudium ac voluptatem capiebant; quod eidem simul hac summam in provincias Austriacas potestatem cessam scirent: caput quippe Domus Austriacæ iam declaratus erat, uti supra ad num. XIV. animadvertimus. Quare non dubitarunt *civitates & oppidani Inferioris Austriae* conceptam lætitiâ novo Regi ac Principi suo publico hocce monumento testari. *M. Imp. au. 4. duc.*

XVIII.

MATTHIAS II. D: ei G: ratia REX HVN: gariæ DESIG: natus IN REG: em BOHE: mie. Protome Regis in veste Hungarica, cum torque aurei velleris, capite caliptra cristata operto & ad sinistram converso.

In averfa Rex phalerato & cristato equo insidens, gladium vibrat, capite corona radiata redimito & sinistrorsum verso. In recessu schema urbis, appropiante eidem exercitu. Additur in ambitu epigraphæ CAELESTI NVMINE. SVRGO. In umbone ad latus dextrum & in exergo siglæ cælatoris observan-

tur: *C. Christianus M. abler C. um PRI. vilegio C. asareo.* MATHIAS ROM. IMP.

Præfens hic nummus totius tragœdiæ, qua sibi MATHIAS regnum Hungariæ atque ius ad regnum quoque Bohemiæ, si RUDOLPHUS diem sine liberis obiret, acquisivit, memoriam ac initium continet. Cum enim admoto ad urbem Pragensem exercitu, quod in averfa cernitur, priorem sibi coronam postularet, inter cetera cum RUDOLPHO eo etiam conventum est: ut Archidux titulo *designati Regis Bohemiæ* uteretur (a). Ergo nummus primos assultus atque vim, qua fratri coronam Hungaricam extorsit, exhibet: licet forte post coronationem eius in Regem Hungariæ cusus; cum alioquin *electi Hungariæ Regis* titulus adhibendus fuisset videatur. Utitur autem haud incongruo lemmate; cum ipsum momentum illud temporis fuerit, quo MATHIAS surgere, id est altiores dignitatum gradus ascendere occupavit. *M. Imp. ar. sicilic. & M. S. I. Vindobon.*

XIX.

Prior pars cum num. XIV. convenit, nisi quod hoc loco sub corona duo palmæ rami decussati conspiciantur.

Posterior hanc inscriptionem coronæ laureæ, quæ & in priori latere cernitur, inclusam, atque sex lineis absolutam, complectitur: CORONAT: us BOHEMIÆ REX. 1611.

MATHIAS *designati Bohemiæ Regis* titulo non contentus, coronam ipsam, etiamnum vivente RUDOLPHO,

(a) Id loc. cit. col. 12.

MATHIAS ROM. IMP. RUDOLPHO, capiti suo imponi cupiebat: quod & feliciter cum vi, tum Ordinum Bohemicorum assensu & auxilio consecutus est. Is pacta anno 1610. intercedente FERDINANDO Archiduce & Electoribus, cum Imperatore conclusa, insuper habens, anno insequente Pragæ cum decem & octo millibus armatorum contendit, ubi xx. Martii solemnè pompa ingressus, confirmatis atque auctis Ordinum privilegiis, iisque a Sacramento, Imperatori præstito, solutis, xxiii. Maii solemnè ritu coronatus fuit; qua occasione præfens hic nummus in auro & argento haud dubie sparsus fuit. (a) *M. Imp. & S. B. ar. 1/2. XX.*

Adversa, epigraphe destituta, sistit MATHIÆ imaginem pectore tenus efformatam, & seroto laureo circumdatam, in amictu Hungarico, cum torque aurei velleris, capite caliptra cristata operto, & ad sinistram verso.

Peripheriam posticæ ornat fertum laureum: aream vero superiorem implet corona clausa, cum duobus palmæ ramis transversis: mediam & infimam inscriptio, sex lineis concepta: MATTHIAS II. D. ei G. ratia HVNG. aria REX CORONAT. us IN REGEM BOHEMIÆ AN. no 1611. DIE 23 MAIL.

Congiarium est, occasione coronationis Bohemicæ distributum. *M. Imp. au. 2. duc. G. C. Suppl. II. tab. XLIII. n. 63. p. 705.*

(a) KHEVENHILLER, l. c. ad an. 1611.

(b) LUC, l. 71.

XXI.

Tab. XVI.

Adversa in omnibus convenit cum averfa præcedentis nummi.

Postica ciconiam exhibet, rostro serpentem enecantem ac deglutientem, addita epigraphe ex sacris litteris deprompta: SALVTEM EX INIMICIS NOSTRIS. (b)

Symbolum hoc pro fatyra interpretari potest: quasi MATHIAS gloriatur de victa fratris Cæsaris inimicitia, & confusis eius consiliis, ob partam & feliciter adeptam Bohemiæ coronam, quam RUDOLPHUS II. Archiduci LEOPOLDO destinaverat.

Atque id quidem maxime ex epigraphe deducitur; cum alioquin ciconia, rostro serpentem comprimens, pii fervoris, aut boni Principis, malos extirpantis, aut denique strenui iustique Magistratus, qui improbis haud quaquam connivere solet, symbolum habeatur (c).

Huiusmodi autem nummos sub ipsa coronationis solemnia populo sparsos fuisse testatur Illustr. KHEVENHILLERUS (d): quanquam eidem aliam adversam tribuit, quæ scilicet Regis effigiem, adscripto die coronationis exhibeat. *M. Imp. ar. sicilic. G. C. locul. I. tab. XII. n. 99. p. 163.*

XXII.

MATTHIAS II. D. ei G. ratia HVN. garia ET BOHE. mia REX. ARC. hidux AVS. trie DVX BVR. gundia CO. mes T. yrolis Effigies MATHIÆ in veste Hungarica,

(c) Vid. PICINELL. mundo symbolico.

(d) Loc. cit. col. 359.

Tab. XVI. rica, ad pectus cum aureo vel-
lere, capite calyptra cristata o-
perto, ad sinistram verso.

Aversa, inscriptione carens,
exhibet in area tropæum, cui
grus insistit, dextra ungula cal-
culum, seu lapidem sustinens.

Symbolo hoc alias usus fuit
MATHIAS; ut vidimus supra
num. IX. X. XI. XIII. nummum
vero ipsum hoc anno 1611.
post acceptam *Bohemia* coronam
honoribus novi Regis datum fuisse,
vel ipse titulus *Regis Bohem-
ie*, in adversa scriptus, sic satis
clare evincit; cum anno infecuto
Imperatorius accesserit. Con-
gruit quoque symbolum illud &
rei & tempori, quo significatur:
solertia & vigilantia Regi ac sum-
mo imperanti, quam maxime in
re militari, opus esse. *M. Imp.*
ar. pond. sesquidr.

XXIII.

Pars adversa num. præce-
denti per omnia similis.

In postica VICTORIA Dea
tunicata & alata, cum corona
laurea in capite: sinistra pal-
mam tenens, dextra comple-
ctitur, ac ore quasi osculatur
BELLONAM: hæc ex flagro,
quod sinistra manu ostendit,
dignoscitur; iis adstat tertio lo-
co grus, *vigilantia* signum: al-
tera ungula calculum sustinens:
retro VICTORIAM arma ac tro-
pæa conspiciuntur, & pro pe-
dibus BELLONÆ pharetra cum
arcu. Additur fuctum lemma:
AMAT VICTORIA CVRAM.

Inter cetera, quæ in num-
mis hæcenus vidimus symbola,
TOM. II. P. II.

(a) Vid. P. I. huius Nummothecæ p. 116.
num. CXVI.

ad apophthegma MATHIÆ nul-
lum isto accomodatius, lucu-
lentiusque nullum; VICTORIA
namque BELLONAM amore pro-
sequens, & grus addita, *cure*
& *vigilantia* emblemata, toties
repetitum illud lemma: *amat vi-
ctoria curam*, quasi eloquuntur.

Nummum porro istum ad
annum 1611. pertinere, colli-
gitur ex titulo, in adversa scri-
pto, quem numero proxime
antecedenti exposuimus. *M.*
Imp. ar. pond. 3. dr.

XXIV.

MATHIAS. D. ei G. RATIA ARCH.
IDUX AVSTRIÆ HVNG. ARIÆ ET
BOHEM. IÆ REX. Protome Re-
gis in vestimento Hungarico,
ad pectus, torque aurei velle-
ris ornata, capite cristata cali-
ptra operto, ad lævam conver-
so.

Altera huius nummismatis
pars ex nummo MARIE, CA-
ROLIV. FILIÆ, ac MAXIMILIANI
II. Imp. coniugis desumpta est
(a); ubi eandem ad nuptias,
atque coronationem eiusdem in
Reginam Bohemie spectare di-
ctum est. Quod idem hic de
ANNA, quæ hoc anno 1611.
MATHIÆ matrimonio consocia-
ta, atque adeo *Regina ac Do-
mina* Hungariæ & Bohemæ fa-
cta est, dicendum videtur: hoc
solo excepto, quod hæc tum
non æque coronata fuerit. Vix
enim non certum est, nummum
dicto anno signatum fuisse; utpo-
te cum, ut iam animadvertimus,
MATHIAS subsecuto anno cum
titulo *Romanorum Regis* compa-
reat.

Q

No-

MATHI-
AS ROM.
IMP.

a

MATHIAS ROM. IMP.

Notatu porro dignum est, in epigraphe adversæ titulum *Archiducis Austriae, Hungariae & Bohemiae Regis* titulo ordine præponi: quod an studio ab Austriacis, an casu factum sit, aut denique ex festinatione? alii iudicent. *Ex M. D. Bar. de BERBERICH communicavit D. a ROSENTHAL.*

XXV.

Adversa huius nummi plene planeque convenit cum antica nummi parte, supra num. XVII. exposita: anno nimirum in epigraphe expresso MDCVIII. percussa, quo diadema regni Hungariae solemniter ritu *Pofonii* accepit.

Aversa continuat epigraphen: QVI CVM ANNA AVST:RIÆ ARCHID:UCE VIEN:NE NVPTIAS CELEBRAVIT: 4. DEC:EMBRIS. In area inter effigiem ANNÆ adposita est æra Christiana: ANNO 1611. Illa pro genio seculi pulchre compta, cimeliis & crispo collari denticulato exornata.

Erat ANNA FERDINANDI *Tyrolensis* nata ex ANNA MARIA *Mantuana*, quam MATHIAS anno & die, quæ Dominica erat, in umbone nummi signatis, uxorem duxit, ac nuptias *Viennæ* cum ea celebravit (a).

In his solemnibus celeritas videtur adhibita, ita ut novo nummo, quod & in præcedenti, sed vice versa, locum habet, antiqua adversa pars quærenda fuerit. Et certe MATHIAS post coronationem Bohemicam, sumptumque ab Ordinibus *Silesiæ*

(a) Vid. KHEVENHILLER loc. cit. col. 375.

homagium, has nuptias *Viennæ* nam vix reversus, instituit (b); ut adeo mirum non sit, quod Austriaci, qui hanc adversam alias *sumptibus fieri* curarunt, eadem nunc usi fuerint, quo Regem suum adhuc in tempore honore debito prosequerentur. *M. S. B. ar. pond. semunc. & M. Imp. semunc. i. dr. sed ubi nonnihil detritus est.*

XXVI.

Sedet MATHIAS, regio ornata indutus & coronatus, in folio, dextra sceptrum tenens, sin. globum, cruce instructum. Collare insuper crispatum, pro more eius seculi, gerit, ac torquem aurei velleris. In ambitu additur epigraphe, causam nummi exponens, quæ unacum numero annorum, nec non diei, secundum vetus & novum calendarium, in umbone hinc & inde adscripti, hunc in modum iungenda: IN MEM. *oriam AVSP. i. catissime ELEG. tionis MATH. ia REG. is HV. ngariae ET. BO. he-mia IN REG. em RO. manorum. 1612. 17. IVN. ii.*

In altera parte tres coronæ apparent, quarum media reliquis grandior atque illustrior est. Sub his duæ figuræ muliebres adversæ, umbilico tenus, representantur: quarum altera gladium, altera palmæ ramum tenet: *Iustitiæ* videlicet & *Pacis* simulacra, oscula iungere parant, adiecta epigraphe: SVB TRIPL.ici. MATH. ia DIADEM, ate PAX ET IVSTIT. ia SE OSCVLAB. untur, quam *psalmi LXXXIV.* versus undecimus suppeditavit: *mise-*

(b) Id. Ibid.

Tab. LXVI. *miseriordia & veritas obviaverunt sibi*: IUSTITIA ET PAX OSCULATÆ SUNT.

Omnia cum clara & aperta sint, nummus explicatione haud indiget. Id solum in memoriam revocandum: Electionem hanc more solito *Frankofurti* factam. Ceterum ut *Pax* MATTHIA imperante conservaretur, omnium vota fuisse singularia, patet etiam ex binis distichis, quæ iuxta alias inscriptiones in umbella, qua novum Regem, in S. BARTHOLOMÆI templum ipso coronationis die equo euntem, quatuor ex Senatoribus *Frankofurtanis* obtegebant, exarata fuerunt:

PACE nihil prius est, & quod mirere per orbem

*PAX, cum Mathias Rex tegetur * erat.*

Omen inest rebus, nam Rex hic in omnibus oris

Atque aris, PACEM conferet, atque focis. (a)

M. Imp. ar. pond. fescunc.

XXVII.

MATTHIAS. D. ei G. ratia ELECTUS RO manorum IM perator semper AUGUSTUS GERmania HUNGARIA BO hemie REX. Protome Cæsaris armata cum paludamento & crispo collari, capite laureato, ad lævam verso.

In averfa aquila ad solem, halonibus circumdatum, respiciens: dextro pede globum Imperii, sin. sceptrum tenet. Conspiciuntur hinc & inde reliqua insignia Imperialia: nimirum corona a dextris, a finiftris vero

TOM. II. P. II.

* forte legeretur.

(a) Id ad an. 1612. col. 461.

gladius. Additur perigraphæ: MATTHIAS ROM. IMP. FIRMATVM COELITVS OMEN.

Hoc Phænomenon, forte ante electionem visum, in bonum omen verfum est, ficque in nummo expressum. *M. Imp. ar. pond. 3. dr.*

XXVIII.

MATTHIAS II. D. ei G. ratia H. ungarie B. bohemia REX CORONATUS IN REGEM RO. manorum 24. IVN. ii 1612. Protome Cæsaris fere ut num. xxv. sed hic comparet capite laureato.

In averfa cernitur corona Imperialis, globo & cruce instructa, solem inter & lunam, radiis utrinque illustrata: in peripheria legitur hemistichium: CONCORDI. LVMINE. MAIOR.

Illustr. KHEVENHILLERUS historiam peractæ coronationis pluribus describens, symbolum hoc nummo expressum ita exponit: *Concordantibus sole & luna & coronam imperialem salutantibus* (b). Verum sensus emblematis adludere videtur ad Electorum suffragia, quæ diu disparia erant, tandem vero interveniente ALBERTO Austriaco, & ad evitanda inter Archiduces disturbia ac simultates, ipso etiam intercedente, prædicta eligentium suffragia reddita sunt *concordia*; unde apophthegma natum videtur, quasi *eucharisticon*: quod diadema Imperiale ex suffragiorum *concordia maiorem* dignitatem ac *splendorem* consecutum acceperit; hinc maiores quoque gratias Electorum votis, qui collustranti *soli* comparantur,

Q 2

(b) Ibid. col. 468.

MATHIAS ROM. IMP. tur, & ALBERTO fratri, quem *luna* assimilat, se debere, hocce monumento profiteatur. *M. Imp. au. 2. duc. Vidi alium pond. 4. duc. Adde LOCHN. ad an. 1741. p. 409.*

Hanc expositionem confirmare videtur nummus alius, ex recens apertis *Grossorum Scri-niis* (a) in supplementa nostra num. xv. relatus. Eius adversa sex Electores ostendit, quorum is, qui primo loco consistit, ac, ut credibile est, personam Archiepiscopi Moguntini sustinet, MATHIÆ Regi globum cum sceptro, cui aquila insidet, tradit, adiecta in ambitu epigraphæ: CONCORDIA. PRINCIPVM. SALVS. REIP. *ublica.*

EX altera parte idem MATTHIAS cataphractus equo insidens, dextra parazonium tenet, adiecta epigraphæ: MATTHIAS. AVSTRIVS. P. *ius* F. *elix* AVG. *ustus* ELEC. *tus* & in exergo: MDCXII.

XXIX.

Adversam hæc inscriptio quinque lineis comprehensa, implet: MATTHIAS II. D: *ei* G: *ra-tia* H. *ungaria* B. *ohemia* REX CORON. *atus* IN REGEM ROMANORUM 24. IVNII 1612.

Aversa non differt a præcedenti, nisi magnitudine, estque eiusdem argumenti. *M. Imp. ar. G. C. locul. 1. tab. III. n. 23. p. 64.*

XXX.

MATTHIAS IMPERAT. *or.* Effigies Cæsaris ut num. XXVIII.

Postica eadem, quæ præce-

(a) Suppl. 1, tab. XI. num. 120.

dentis: sed nummus minoris est Tab. XVI. moduli, sparsus in coronatione Cæsaris. *M. Imp. ar.*

XXXI.

MATTHIAS ROM: *anorum* IMP: *erator* CAES. *ar* ET. ANNA AVSTR: *iaca* AVG: *usta.* Protome Cæsaris & Imperatricis iugatæ, sinistrorsum conversæ. Hic armatus, laureatus, crispo collari & torque aurei velleris ornatus: illa pulchre comta, cum elato collari denticulato.

In postica septem S. R. I. Electores in peristromate, aquila *Imperiali* bicipiti coronata, gladium & sceptrum tenente, insigni, ante aram in genua provoluti, quasi Deo preces fundunt, isque, qui a dextris primum locum tenet, cor ardens offert. Additur in margine epigraphæ: ELECT. *ionis* REG. *is* ROM. *anorum* FRANCOF. *urti* RITE PERACTÆ MEM. *oria* A: *nno* MDCXII. & in exergo: DOMINVS REGNA CONSTITVIT. DAN. II.

Inscriptiones aversæ clare docent, nummum hunc in memoriam peractæ electionis, seu potius coronationis signatum fuisse: coronationis, aio; cum ante illam Imperatrix, quæ utique haud eligitur, *Augusta* titulum perperam assumpsisset. Hic prior inventor error est. Alter in eo consistit; quod septem omnino Electores repræsentat, cum sex tantum pingendi fuissent, septimo nempe Cæsarea dignitate decorato. Denique si duæ illæ imagunculæ, aræ vel throno insidentes, Imperatoris ac Imperatricis personas, quod primo

Tab. XVI. primo aspectu intuentibus in mentem venire posset, repræsentant: auctor nummi non nisi singulari ineptia Electores ante eosdem prostratos exhibet. Postremo formula *Romanorum Imperator Gæsar* in hisce certe nummis insolentior est. Ex quibus omnibus de nummi pretio iudicandum.

a MELLENIUS (a) de alio nummo, & quidem unciali, mentionem facit, cuius tamen delineationem in medium non affert; propterea, quod CVM PRIVILEGIO C. M. adeoque privata potius, quam ipsius Imperatoris auctoritate cufus sit: illum vero in hunc modum describit: „ In antica effigies Augusti & Augustæ combinatæ. „ Epigraphe partis anterioris his „ verbis circumscripta: MATTH. „ ROM. IMP. CAES. ET. ANNA. AVSTR. AVG. In postica ita legitur „ MATTH. IMP. CÆS. „ P. P. AVG. ELIGITVR EIDIB. „ IVNI. CORONATVR. IX. KAL. „ QVINCT. BIDVO POST ANNA „ AVGVSTA CORONATA ANNO „ SAL. CIO IO CXI. FRANCOF. Biduo dicit: tertiam, post MATTHIÆ coronationem, diem intelligens; ut ex nummo infra num. XXXIII. amplius patebit. *M. Imp. pl.*

XXXII.

Adversa huius numismatis pars eadem erat, quæ num. præcedenti adversam constituit; quare a repetita eius delineatione abstinendum duximus.

Hæc vero figuram tricipientem, cum corona radiata, intuendam offert, quæ dextra

gladium circumvoluto serpente, atque bilancem tenet: sinistra palmæ & laurei ramum. Pectori monogramma nominis IESU inscriptum est, & in sinu eius codex sacre Scripturæ iacet. Eadem pedibus sacco, nummis, qui erumpere incipiunt, repleto, innititur. Superius duo genii advolant, sceptrum & globum Imperii adferentes, atque una coronam Cæsaream capiti eius imponentes. Inferius a dextris pellicanus, proprio sanguine pullos pascens, cernitur, & propter hunc globus cum instrumentis Mechanicis. A sinistris vero leo accubans, clypeo, ut videtur, innixus, accipit ipsum grus solito more. Adiicitur epigraphe: HIS SCEPTRA VIREBUNT. In exergo autem siglæ cælatoris C. um PRIVIL: egio CÆS. areæ M. iestatis C. bristianus M. abler.

Emblematicus hic nummus, qui haud dubie eundem & cælatorem & inventorem habuit, regnandi artem variis virtutum symbolis, alias notis, exprimit. *M. Imp. ar. deau. pond. 5. dr.*

XXXIII.

MATTHIAS. II. D. ei G. ratia H. ungaria B. ohemia REX. CORON. atus IN. RE. gem ROM: anorum 24 IVNI i 612. Protome Cæsaris, ut num. XXVIII.

ANNA. MATTHIÆ. CÆ. faris serenissima CONIVNX. I. n REGI. nam ROM: anorum CORON. ata 26 IVNI i. Elegans hoc numisma, coronationis tum Imperatoris tum Imperatricis monumentum, explicatione non indiget: nisi

Q 3 quantum

(a) Syll. uncial. p. 104.

MATHIAS ROM.
IMP.

quantum ad torquem aurei vel-
leris, quo Imperatrix æque ac
maritus, conspicua est, spectat:
sed hac de re alias iam egimus.

Meminit BANAGIA in suo
MS. catalogo nummophylacii
Archiducalis, similis nummi,
aversæ nostræ, cum hac ipsa
epigraphe, quem inter nummos
primæ magnitudinis refert: at-
que hunc ipsum torquem dili-
genter etiam observat. *M. Imp.
ar. deau. pond. 2. dr.*

XXXIV.

ANNA. *Dei Gratia ROM a-*
norum IMP. eratrix HVN garia
BO hemie REGINA ARCHIDUX AV
stria cetera. Nummus hic
unilateralis integros ANNÆ titu-
los exhibet, cum in reliquis
Augusta solummodo audiat;
cumque eandem singulari mun-
do ornatam exhibeat, suspicio
oritur: an non idem distributus
sit, cum anno 1613. die XXV.
Martii in Reginam Hungariæ
coronata fuit? *M. Imp. ar. pond.*
2. dr.

HERÆUS nobis multo felici-
or, huic nummo aversam, seu
potius adversam partem invenit,
& suis tabulis inseruit; in illa
mariti Cæsaris effigies, capite
laureato, ac facie similiter ob-
versa, pectore tenus, sistitur. Ve-
rum in gazis Augustalibus num-
mum hunc, ANNÆ dicatum,
absque postica reperimus: *He-*
raanum vero nummum pariter
ovata figuræ, sed aliquanto mi-
noris moduli, postica parte in-
structum, dabimus num. XXXVI.

XXXV.

Anterior huius numisma-

(a) Loc. cit. tom. VIII. col. 551. seqq.

tis pars, num. XXXI. maximam ^{Tab. XVI.}
partem respondet.

In parte posteriori Cæsar pal-
liolo indutus & pileo cristato
tectus, equo phalerato vehitur
sub umbella, a quatuor viris
palliatis & inopertis gestata.

Perigraphe germanica, iuncta
cum inscriptione, in exergo po-
sita, ac latine reddita, sic fluit:
In memoriam introitus Cæsarea
Maiestatis, nec non comitiorum,
Ratisbonæ habitorem, die IV.
Aug. 1613. Cælator siglas addi-
dit: *c. um p. ri-vilegio c. cæsarea*
M. aiestatis: aut si mavis, *c. bri-*
stianus M. abler. An numerus
quaternarius a cælatore, an ve-
ro ab iconographo inversus fu-
erit? nobis incertum est. Quem-
admodum, quid sibi stella, in
fronte Imperatricis apparens,
velit, ab aliis edoceri cupimus.

Introitum, de quo hic men-
tio fit, pluribus describit Cl.
LOCHNERUS, loco mox citan-
do, & ante ipsum Illustr. KHE-
VENHILLERUS (a), quem ta-
men ille in nonnullis minutiori-
bus emendat. In ipsis comitiis
propositio ad diem XII. Aug.
facta de pace, in Imperio te-
nenda, de bello Turcico, &
de re monetaria &c. LOCHNER
ad an. 1738. pag. 49.

XXXVI.

MATTHIAS *Dei Gratia ELE-*
ctus ROMANORUM IMPERATOR SEM-
per AUGUSTUS GERMANIA HVNGA-
RIÆ BOHEMIA REX. Effigies Im-
peratoris fere ut num. XXVIII.
nisi quod is aversa hic non ni-
hil fronte sistatur.

In postica visitur arbor fru-
ctifera, nubibus circumfusa:
sub-